

NEVŞEHİR
HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

26-27 NİSAN 2024

NEVŞEHİRLİ ÂLİMLER SEMPOZYUMU ÖZET KİTABI

Kitap
dünyası

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
26-27 NİSAN 2024

NEVŞEHİRLİ ÂLİMLER SEMPOZYUMU ÖZET KİTABI

Editörler:

Prof. Dr. Zülfikar Durmuş
Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Güneş
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Sağlam
Arş. Gör. Enes Bolat
Arş. Gör. Hamza Özen
Arş. Gör. Salih İşgüzar

Nevşehirli Âlimler Sempozyumu Özet Kitabı

Editörler:

Prof. Dr. Zülfikar Durmuş
Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Güneş
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Sağlam
Arş. Gör. Enes Bolat
Arş. Gör. Hamza Özen
Arş. Gör. Salih İşgüzar

Genel Yayın Yönetmeni:

Mustafa Çalışkan

KİTAP DÜNYASI YAYINLARI

Yayın No: 560

Bu eserin tüm yayın hakları saklıdır. Yayınevinin/Yazarın izni olmadan eserin herhangi bir bölümü yeniden basılamayacağı gibi, kayıt, fotokopi ve bilgi depolama da dahil elektronik ya da mekanik yöntemle yeniden çoğaltılıp dağıtılması yasaktır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 51889

ISBN 978-625-7756-94-5

Kapak Tasarım: Arş. Gör. Enes Bolat
Baskı Öncesi Hazırlık: **Mehmet Ateş**
meh_ates@hotmail.com

Baskı, Cilt:

Repro Bir Matbaacılık Kağıt Reklam Tasarım Tic. Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cd. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA
Sertifika No: **47381**

Nisan 2024 / İstanbul

Kitap Dünyası Yayınları

Alayköşkü Cad. Küçük Sk. Civan Han No. 6/D:4
Cağaloğlu – İSTANBUL
Tel: 0212 514 93 05

www.kitapdunyasi.com.tr
bilgikitapdunyasi@gmail.com

Onur Kurulu

Vali Ali Fidan

Rektör Prof. Dr. Semih Aktekin

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Zülfikar Durmuş (İlahiyat Fakültesi Dekanı)

Prof. Dr. Rahmi Telkenaroğlu

Prof. Dr. İbrahim Yılmaz

Prof. Dr. Adem Çatak

Prof. Dr. Mustafa Işık

Doç. Dr. Abdullah Namlı

Doç. Dr. Emine Demil

Doç. Dr. Hasan Çetinel

Doç. Dr. Metin Doğan

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Sağlam

Dr. Öğretim Üyesi Cengiz Güneş

Dr. Öğretim Üyesi İdris Söylemez

Dr. Öğretim Üyesi Yahya Yaşar

Dr. Öğretim Üyesi Emrah Uçar

Dr. Öğretim Üyesi Ömer Ceran

Öğr. Gör. Recep Çelik

Habip İdiz (Fakülte Sekreteri)

Sekretarya

Öğr. Gör. İsmail Aras

Arş. Gör. Hamza Özen

Arş. Gör. Salih İşgüzar

Arş. Gör. Enes Bolat

Arş. Gör. Kazım Emre Akın

Arş. Gör. Hasan Aydemir

Arş. Gör. Oktay Kanca

Arş. Gör. M. Sami Baysal

Arş. Gör. Abdussamet Özkan

Arş. Gör. Ahmet Gülümser

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Abdurrahman Ateş, İnönü Üniversitesi, Tefsir Anabilim Dalı

Prof. Dr. Abdullah Çolak, Hitit Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Abdülmecit İslamoğlu, Ankara Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ali Akpınar, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tefsir Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ali Kumaş, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bilal Kemikli, Uludağ Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bünyamin Erul, Ankara Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı

Prof. Dr. Enbiya Yıldırım, Ankara Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı

Prof. Dr. Erdoğan Baş, Marmara Üniversitesi, Kuran-ı Kerim Okuma ve Kıraat Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ferruh Özpilavcı, Marmara Üniversitesi, Mantık Anabilim Dalı

Prof. Dr. H.Yunus Apaydın, Erciyes Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Halim Öznurhan, Erciyes Üniversitesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı
Prof. Dr. İhsan Soysaldı, Fırat Üniversitesi, Tasavvuf Anabilim Dalı
Prof. Dr. İsmail Çalışkan, Ankara Üniversitesi, Tefsir Anabilim Dalı
Prof. Dr. Nasi Aslan, Çukurova Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Osman Güman, Sakarya Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Ömer Türker, Marmara Üniversitesi, İslam Felsefesi Anabilim Dalı
Prof. Dr. Soner Duman, Sakarya Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Süleyman Derin, Marmara Üniversitesi, Tasavvuf Anabilim Dalı
Prof. Dr. Şükrü Özen, İstanbul Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Yusuf Doğan, Cumhuriyet Üniversitesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı
Prof. Dr. Zekeriya Güler, 29 Mayıs Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı
Prof. Dr. Zülfikar Güngör, Ankara Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeęi, İstanbul Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Cahit Karaalp, Muř Alparslan Üniversitesi, Tefsir Anabilim Dalı
Doç. Dr. Davut İltaş, Erciyes Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Enver Osman Kaan, Marmara Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Fatma Kızıl, Yalova Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Gülser Yardım, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi Anabilim Dalı
Doç. Dr. Hasan Yavuzer, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyoloji Anabilim Dalı
Doç. Dr. Mehmet Özturan, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Mantık Anabilim Dalı
Doç. Dr. Menderes Gürkan, Erciyes Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Mustafa Celil Altuntař, İstanbul Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı
Doç. Dr. Nail Okuyucu, Marmara Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Necdet şengün, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Osman Bayder, Erciyes Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Rahile Kızılkaya Yılmaz, Marmara Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı
Doç. Dr. Recep Tek, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı
Doç. Dr. Selahattin Aydemir, Kayseri Üniversitesi, Hadis Anabilim Dalı
Doç. Dr. Serkan Köse, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Özgür, Amasya Üniversitesi, İslam Hukuku Anabilim Dalı
Dr. Öğretim Üyesi Tuęba Gönel Sönmez, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	5
Hacı Bektâş-ı Velî Düşüncesinde İtikad Anlayışı	13
<i>Ömer Faruk TEBER</i>	
Hacı Bektaşî Veli'nin Makalatında İnsanın Hayatını Kucaklayan İki Kavram İman ve İbadet.....	17
<i>Halis DEMİR</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Makâlât'ında Var ve Varlık	21
<i>İrfan GÖRKAŞ</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Görüşlerinde Ehl-i Sünnet Düşüncesinin İzlerine Dair Bir Tahlil Denemesi	23
<i>Mehmet Hanifi YOLDAŞ</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin Kelâmî Görüşleri.....	25
<i>Sinanettin Arif ÖZDEMİR – Mahmut Yusuf MAHİTAPOĞLU</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin Makâlât'ında Zarûriyât-ı Dîniyye Vurgusu.....	27
<i>Nizamettin ERGÜVEN</i>	
Günümüz Farsça Kaynaklarda Hacı Bektaş-ı Velî.....	31
<i>İzzetullah ZEKİ</i>	
Hacı Bektaş Velî'nin Anadolu'da ve Moğollar Arasında İslam'ın Yayılmasındaki Rolü.....	35
<i>Mustafa AKKUŞ</i>	
Hacı Bektaş Veli'de ve Bektaşilikte Şeriat Kavramı.....	39
<i>Alparslan HANZADE</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin (ö. 669/1271) Makâlâtındaki Hadislerin Tahlîli.....	41
<i>Orhan YILMAZ</i>	

Hacı Bektaş-ı Velî'nin Eserlerinde Türkçe Dinî Terminoloji.....	43
<i>Mehmet Fatih UZUN</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Ahilerle İlişkileri	47
<i>Caner ARABACI</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Bazı Sözlerinin Kur'ânî Temelleri.....	49
<i>Zülfikar DURMUŞ</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin 'Makâlât' İsimli Eserinde Kur'ân'da Allah ve İnsan İlişisine Dair Zikrettiği İşârî Yorumların Tahlili	51
<i>Yakup BIYIKOĞLU</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Makâlât İsimli Eserinde Hz. Adem Kıssası Bağlamında İsrailiyyat Konusuna Yaklaşımı	53
<i>Ahmet ÖZDEMİR</i>	
Hünkâr Hacı Bektaş Veli ve Makâlât Adlı Eserindeki Tefsir Örnekleri	55
<i>Mehmet SOYSALDI</i>	
Makâlât Adlı Eseri Çerçevesinde Hacı Bektâş-ı Velî'nin Âyetlere Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme.....	59
<i>Hatice AVCI</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Makâlât Adlı Eserinin Kur'ânî Temelleri	61
<i>Cengiz GÜNEŞ</i>	
Nevşehir'de Bir Gönül Eri Hünkâr Hacı Bektaş Veli.....	63
<i>Hasan YAVUZER</i>	
Hacı Bektaş Veli'nin Tasavvufî Düşüncesinde İnsanın Mana ve Suret Âlemindeki Manevi Yolculuğu.....	65
<i>Öncel DEMİRDAŞ</i>	
İnsanın Anlamı Üzerinde Yeniden Düşünmek: Hacı Bektâş-ı Velî'nin Makâlât'ında Allah-İnsan-Evren Arasındaki İlişkinin Tevhid Perspektifinden Yorumlanması	67
<i>Nuriye İNCİ</i>	

Tasavvufta Muhabbet Anlayışı: Hacı Bektâş-ı Velî Örneği	71
<i>Asuman ÜNAL ÖZCAN</i>	
Hoca Ahmed Yesevî'nin Fakr-nâme'sinin Hacı Bektâş-ı Velî'nin Din Anlayışına Etkisi.....	73
<i>Sabri YILMAZ</i>	
Hacı Bektaş Velinin Marifet Anlayışının Modern Eğitim Açısından Analizi.....	75
<i>Muhammet DEMİR BİLEK</i>	
Hacı Bektaş Velî'nin İnsan Tasavvuruna Psikolojik Bir Yaklaşım	79
<i>Muhammed Naim NAİMİ</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin Makâlât'ı Bağlamında İnsan Anlayışının Felsefî Antropoloji Açısından Değerlendirilmesi ve Eleştirisi.....	81
<i>İsmail HANOĞLU</i>	
Hacı Bektâş-ı Velî'nin Makâlât Adlı Eserinde Marifetin Sembolü Olarak Su Metaforu	85
<i>Edibe BOYRAZ</i>	
Anadolu Sahasında Telif Edilen İlk Aruz Risalesi: Arûz-ı Gülşehrî.....	89
<i>Muzaffer KILIÇ</i>	
Gülşehrî'nin Felek-nâme'si ve Kaynakları	93
<i>Turgay ŞAFAK</i>	
Gülşehrî'nin Felek-Nâme Adlı Eserinde İnsan Tasavvuru ve İnsana Yüklenen Değer	95
<i>Emine Elif ÇAKMAK İGALÇI</i>	
Gülşehrî'nin Mantık'ı-t-tayr İsimli Eserindeki Ahlaki Unsurlar Üzerine Bir Analiz/Değerlendirme.....	97
<i>Furkan USTAKURT</i>	
Osmanlı Tarihine İz Bırakmış Devlet Adamı: Nevşehirli Damad İbrahim Paşa (1718-1730) ve Sadareti Boyunca İlim Dünyasına Sunduğu Katkılar	99
<i>Burcu KILIÇ</i>	

Damad İbrahim Paşa Bâniliği, Hizmetleri, Eserleri ve Nevşehir.....	103
<i>Abdurrahman ÖZKUL</i>	
Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Memleketinde İnşa Ettirdiği Vakıf Eserleri	105
<i>Öznur ATALAN</i>	
Süleyman Nevşehirî'nin Ahlâk-ı Adûdiyye Şerhi ve İtikat-Siyaset İlişkisi Bağlamında Değerlendirilmesi	107
<i>Rıdvan ÖZDİNÇ</i>	
Nevşehirli Süleyman b. Hasan ve Tuhfe-i Hasaniyye'si: Tercüme-i Risâle-i 'Adudiyye Fi'l-Ahlâk.....	111
<i>Selman KARADAĞ</i>	
Tuhfe-i Haseniyye'de Ahlakın Değişimine Yönelik Teklifler.....	113
<i>Mustafa Bilal ÖZTÜRK</i>	
Nevşehirli Süleyman b. Hasan ve Tuhfe-i Hasaniyye Adlı Eseri	117
<i>M. Necip YILMAZ</i>	
Nevşehirli Mehmed Hilmi Efendi'nin Müntehabâtu'l-Ferîde Adlı Risalesi.....	119
<i>Mehmet GÜLNİHAL</i>	
Mehmed Hilmi Nevşehirî'nin Âdâbu'l-Bahs ve'l-Münâzara İlmine Dair Vezâif-i Âdâb Adlı Eseri ve Değerlendirmesi.....	121
<i>Ali Kürşat TURGUT</i>	
Mehmed Hilmi Nevşehirî'nin Hulâsatü'l-mantık Adlı Eserinde Kavram ve Tanıma Yaklaşımı.....	125
<i>Adem EVMEŞ</i>	
Nevşehirli Alim Mehmet Hilmi'nin Hulâstü'l-Mantık İsimli Eseri	127
<i>Kâmil KÖMÜRCÜ</i>	
'Eş-Şakâ'îku'n-Nu'mâniyye fî 'Ulemâ'id-Devleti'l-Osmâniyye' Adlı Eser Bağlamında Osmanlı Döneminde Karaman Beylerbeliği'nde Yaşamış Ulemalar.....	129
<i>Osman DÜZGÜN</i>	

Çelebizade Hazım Ahmed Efendi ve “Risâle fî ma'na'l-masdar”	
Adlı Risalesi	133
<i>Mehmet Emin GÜZEL</i>	
Çelebizade Hazım Ahmed Efendi ve Masdar Hakkındaki Görüşü	135
<i>Zahit KAPLANGÖZ</i>	
Ahmed Reşid Nevşehiri ve Keşkülü's-Sâfiye Ale'l-Vâridâti's-Sa'diyye	
Adlı Eseri	137
<i>Müzekkir KIZILKAYA</i>	
Osmanlı İmparatorluğu'nda Huzur Derslerine Katılan Nevşehirli	
Âlimler	141
<i>Muhammed Alparslan KARTAL</i>	
Nevşehirli Celebizâde Mehmed Efendinin Mecmüatü'l-Fevâid	
İsimli Eserinde Nahiv İlmi	145
<i>Ahmet Turan ÖZDEMİR</i>	
Mustafa Kazım Efendi ve Beyânülhak Dergisinde Yayımlanan	
Makalesi Çerçevesinde İktisada Dair Hadislerin Tahlili	147
<i>Yusuf AKGÜL - Mustafa AKGÜL</i>	
Hâzim Ahmed en-Nevşehrî'nin Verdiği İlmî İcâzetnâmeler	151
<i>Muhammed Enes ERCAN - Ayhan TÜRK</i>	
Mehmed Hadim Nevşehri'nin Hadisleri Kullanımına Tergib ve	
Terhib Risalesi Örneğinde Genel Bir Bakış	155
<i>Emrah UÇAR</i>	
Mehmet Hadim Efendi'nin Terğib ve Terhib Hadislerine Dair	
Risâlesi	157
<i>Fatih ÇİMEN</i>	
Mehmet Hadim en-Nevşehrî'nin “Risale fi Cevazi Ehadisi'l-Mevzua	
li't-Terğib ve't-Terhib”nin Kaynakları	159
<i>Emine DEMİL - Enes BOLAT</i>	

Ca'fer b. Muhammed b. Ca'fer Avanos (ö. 1165/1751) ve Tefsir	
Anlayışı.....	163
<i>Hatice TEBER</i>	
Nevşehirli Cafer b. Muhammed b. Cafer Avanos'a (1165/1751)	
Nisbet Edilen Minenu'l-Mennân fî Beyâni Kıssati Ehsani'l-İnsan	
İsimli Eserin Muhteva ve Üslûb Açısından Değerlendirilmesi.....	167
<i>Mustafa KAYAPINAR</i>	
Osmanlı Son Döneminde Nevşehir Müftüleri.....	171
<i>Hasan TELLİ</i>	
Ömer b. Osman en-Nevşehrî'nin Abdest Âyetinin Tefsirine Dair	
Risâlesi.....	173
<i>Şuayip KARATAŞ</i>	
Ömer b. Osman en-Nevşehri'nin Abdest Ayetinin Tefsirine Dair	
Risalesi.....	175
<i>Veysel GÜLLÜCE</i>	
Bir Alim ve Bürokrat Şahsiyet Olarak Nevşehirli Mehmed Tahir	
Efendi.....	177
<i>Nezhat ERKAN</i>	
Nevşehirli Mesnevî Mütercimi Süleyman Hayri Bey.....	179
<i>Ali TEMİZEL</i>	
İstanbul'da Nevşehirli Bir Hattat: Abdulkadir Saynaç.....	181
<i>Mustafa IŞIK</i>	
Nevşehirli Seyyid Muhammed Çelebî'nin Hacamat'a Dair Eseri ve	
Tıp Tarihi Açısından Önemi.....	185
<i>Ahmet ÖZDİNÇ</i>	
Çelebizâde İsmail Âsım'ın Şiirleri ile Sâib-i Tebrîzî'nin Şiirlerinin	
"Hikmet" Kavramı Ekseninde Karşılaştırılması.....	189
<i>Olca KOCATÜRK</i>	
Çok Yönlü Bir Âlim: Zeki Soyak Hoca.....	191
<i>Akif DURSUN</i>	

Zeki Soyak ve İtikâdî Hükümler Adlı Eseri	193
<i>Abdullah NAMLI</i>	
Ürgüplü Ahmed Refik Altınay: Hayatı, Eserleri ve İlmî Şahsiyeti	195
<i>Fahrettin HALİLOĞLU - Muhammed İhsan HACİİSMAİLOĞLU</i>	
Mustafa Şekip Tunç'un Rasyonalizm Eleştirisi	199
<i>Ömer CERAN</i>	
Mehmed Şerâfettin Yaltkaya'nın "Benim Dinim" Adlı Kitabının İslam Akâidi Bağlamında İncelenmesi.....	201
<i>Bayram ÇINAR</i>	
Nevşehir'de Bir Alim, Osman Yılmaz Hocaefendi	205
<i>Ali Tarık Ziyat YILMAZ</i>	
Nevşehir Kütüphanelerindeki Arapça Yazma Eserler ve Nevşehir Medreselerinde Arap Dili Eğitimi Üzerine Bir İnceleme	209
<i>Salih İŞGÜZAR</i>	
Nevşehir Kütüphanelerinde Bulunan Yazma Hadis Eserlerinden Hareketle Nevşehir Medreselerinde Hadis Eğitiminin Mahiyeti	211
<i>Enes BOLAT</i>	
Kitap Koleksiyoneri Bir Osmanlı Şeyhülislamı: Çelebizâde İsmail Âsım Efendi ve Hususî Kitaplığı	213
<i>İsa AKPINAR</i>	
Seyyid Muhammed Çelebi Nevşehrî'nin Devran Zikrinin Bazı Türlerine Dair Eleştirileri	215
<i>Hafzullah GENÇ</i>	
Nevşehir Damad İbrahim Paşa Halk Kütüphanesinde Nadir Fıkıh Yazmaları -Ali Kuşçu'nun Vikaye Haşiyesi	217
<i>Hamza ÖZEN</i>	
Nevşehiri Sıyâmzâde Hasan Hamdî Dîvânı'nda Tasavvufî Unsurlar	219
<i>Esmâ ÖZTÜRK</i>	
Sıyâmzâde'nin Dîvan'ında Muhammedî Sevgi	221
<i>Müfide AĞIRKAN</i>	

Nevşehirî Sıyâmzâde Hasan Hamdî Efendinin Divanındaki Dil ve Üslup Özellikleri	225
<i>Furkan TAĞLI</i>	
Nevşehirî Sıyâmzâde Hasan Hamdî'nin Divanında Kültürümüzün Tarihi ve Mutasavvıf Şahsiyetleri	227
<i>Süveyda GENÇ - Ali TEMİZEL</i>	
Şeyhülislam Ürgüplü Mustafa Hayri Efendi ve Din-Siyaset İlişkisi.....	231
<i>Nasi ASLAN</i>	
Son Dönem Şeyhülislamlarından Ürgüplü Mustafa Hayri Efendi ve Hukukçuluğu.....	235
<i>Yunus KOCABIYIK</i>	
Şeyhülislâm Ürgüplü Hayri Efendi'nin ((1867-1921) Kadılık Vasfı ve Hapis Hayatı Üzerine Bir Değerlendirme.....	237
<i>Merve YILMAZ</i>	
19. yy. Osmanlı Şeyhülislâmı Ürgüplü Mustafa Hayri Efendi ve Fetvâ İsimli Eseri.....	241
<i>Mervenur SOHTAOĞLU</i>	
20 Numaralı (H. 1339-1343/M. 1921-1925) Nevşehir Şer'iyeye Sicilinde Yer Alan Aile Hukuku Meseleleri.....	245
<i>Hilal ATILGAN MOĞOL</i>	
İslâm Miras Hukuku Bağlamında Osmanlı Tereke Kayıtlarının İncelenmesi (18 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Sicili Örneği)	247
<i>İslam DEMİRCİ</i>	

Nevşehir’de Bir Gönül Eri Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Hasan YAVUZER

Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü
Assoc. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Arts and Sciences,
Department of Sociology, Nevşehir, Türkiye
hasanyavuzer@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6672-156X

Özet

Hacı Bektaş Veli 13. asırda Nişabur’da doğmuş, Ahmet Yesevi ocağında eğitim almıştır. Küçük yaşlarda Kur’an-ı Kerim, Hadis, fıkıh, tasavvuf ve bâtın ilmi konularında derin bilgi sahibi olmuştur. Daha sonra Hristiyanlığın önemli merkezlerinden olan Kapadokya bölgesinde yer alan Sulucakarahöyük (Hacıbektaş)’a yerleşen ve hayatının geri kalan kısmını burada geçiren Hünkâr, burada vefat etmiş ve burada metfun bulunmaktadır.

İlmi, irfanı ve örnek kişiliği ile Sulucakarahöyük’te insanların teveccühünü kazanan Hacı Bektaş Veli sevgisi yetiştirdiği öğrenciler ve yazdığı eserler ile dalga dalga yayılarak Anadolu’nun farklı yerlerine ve Balkanlar’a uzanmıştır.

Besmele Tefsiri, Fatıha Tefsiri ve Makâlât başta olmak üzere daha başka eserleri de olan Hacı Bektaş Veli, Besmele Tefsirinde İslam dininde çok önemli yeri olan ve her işe besmele ile başlanan Bismillahirrahmanirrahim’i Kur’an-ı Kerimden 22 ayet ile destekleyerek açıklamaktadır. Fatıha Tefsirinde beş vakit namazın her rekatında okunan ve Kur’an-ı Kerim’in özü olarak kabul edilen Fatıha suresini ele almaktadır. En kapsamlı eseri olan Makâlât’da ise insanın yaratılışından ve diğer özelliklerinden bahsetmektedir. Makâlât’da dünya ve ahiret saadetini ermek için 4 kapı 40 makam belirlemiş, dünya ve ahiret saadetini ermek için bunlardan başarı ile geçilmesi gereğini ortaya koymuştur.

Bu çalışmada Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında olduğu gibi Nevşehir’in dünya çapında tanınmasına da vesile olan Hünkâr Hacı Bektaş

Velinin hayatı ve eserleri ele alınacaktır. Toplumsal barışa katkıları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hacıbektaş, Nevşehir, Hacı Bektaş Veli, Besmele Tefsiri, Fatiha Tefsiri, Makâlât

Hünkar Hacı Bektaş Veli, A Heartfelt Man in Nevşehir

Abstract

Hacı Bektaş Veli was born in Nishapur in the 13th century and received education at the Ahmet Yesevi school. At an early age, he acquired deep knowledge of the Quran, Hadith, fiqh, Sufism and esoteric knowledge. Hünkâr, who later settled in Sulucakarahöyük (Hacıbektaş) in the Cappadocia region, one of the important centers of Christianity, and spent the rest of his life here, passed away and is buried here.

The love of Hacı Bektaş Veli, who won the favor of people in Sulucakarahöyük with his knowledge, wisdom and exemplary personality, spread in waves with the students he educated and the works he wrote, reaching different parts of Anatolia and the Balkans.

Hacı Bektaş Veli, who has other works including Basmala Tefsir, Fatiha Tefsiri and Makalat, explains Bismillahirrahmanirrahim, which has a very important place in Islam and where every work starts with Bismillah, in his Basmala Tafsir, supported by 22 verses from the Holy Quran. In his Interpretation of Fatiha, he deals with the Surah Fatiha, which is read in every rakat of the five daily prayers and is considered the essence of the Holy Quran. In his most comprehensive work, Makâlât, he talks about the creation of man and other characteristics. In Makâlât, he identified 4 gates and 40 levels to attain happiness in this world and the hereafter, and revealed the need to pass through them successfully in order to attain happiness in this world and the hereafter.

In this study, the life and works of Hünkar Hacı Bektaş Veli, who was instrumental in the worldwide recognition of Nevşehir as well as in the Turkification and Islamization of Anatolia, will be discussed. His contributions to social peace will be emphasized.

Key Words: Hacıbektaş, Nevşehir, Hacı Bektaş Veli, Basmala Tafsir, Fatiha Tafsir, Makalat